

nízkoprahové zařízení
pro děti a mládež

Sandál

sociálně aktivizační služby
pro rodiny s dětmi

1. číslo/ červen 2012

občasník NZDM Bota

ročník 2012

Masopust 2012

Besedy

Den Romů

Den matek

Keramická dílna

KARNEVAL

Romština

Romové a Sintí

Miss klubu 2012

David Tišer

1. máj

Tradice Romů

Křížovky a hádanky

Kauza Břeclav

Charita
Česká republika

Obsah:

1. str. Fotografie z klubu
2. str. Střípky z charitního kalendáře, Renča..
3. str. Masopust, beseda, keramická dílna
4. str. Beseda, Den matek, program klubu
5. str. Romové a Sintí, Den Romů, 1. máj
6. str. Kauza Břeclav
7. str. SAS, karneval, přednáška, divadlo, výstava, zvířátka
8. str. Korálky, divadlo, program SASu, Romská jídla
9. str. Symboly Romů, tradice- křest
10. str. Romština a její pravidla
11. str. Romština a její pravidla
12. str. Rozhovory Pavlína Matiové
13. str. Křížovky a hádanky
14. str. Miss klubu 2012
15. str. Miss klubu 2012

Renča se představuje..

Jmenuji se Renata Preissová a téměř rok a půl pracuji jako sociální asistentka v nízkoprahovém klubu při Farní charitě v Roudnici nad Labem. Po dokončení učiliště jsem si nebyla úplně jistá, zda-li chci ve studiu i nadále pokračovat nebo jít pracovat.

Nakonec mě maminka přesvědčila, abych ve studiu pokračovala, ale jelikož jsem v této době bydlela už sama, práci jsem i tak potřebovala, proto jsem se začala porozhlížet o možném povolání. Školu jsem si i proto dala na dálkové studium. Po delším hledání budoucího povolání a po několika neúspěšných pohovorech jsem našla inzerát farní charity. Věděla jsem, že mé vzdělání není pro tuto pozici dostačující, ale náplň práce se mi moc líbila a tak jsem poslala svůj životopis. Po několika dnech jsem si už myslela, že se mi nikdo neozve, ale nebylo tomu tak. Byla jsem pozvána na pohovor, kterým jsem úspěšně prošla.

Když jsem šla do práce poprvé, byla jsem hodně nervózní a také mě napadaly myšlenky, zda se na tuto práci hodím. Po té, co jsem přišla na pracoviště, pracovní tým i děti v klubu mě zvesela přivítaly. Hned jsem věděla, že mě tato práce bude bavit. S postupem času jsem si uvědomila, že tato práce mě velice naplňuje a obohacuje. Nadále se chci tomuto oboru věnovat, proto i má další studia budou směřovat k sociálním službám.

Střípky z charitního kalendáře ....

Milí čtenáři, dovoluji mi opět v úvodu našeho občasníku, vzpomenout na události a akce, které máme v letošním roce 2012 již za sebou.

Hned počátkem ledna jsme organizovali tradiční tříkrálovou sbírku. Její výsledek vysoko předčil naše očekávání a měli jsme z něho velkou radost. Získané prostředky budou sloužit na zajištění provozu azylového domu.

Pak přišla „skutečná zima“ a mrzlo, jako když praští... V této době jsme výjimečně umožnili lidem bez domova, přespát v našich prostorách Domova sv. Josefa a využít hygienické zázemí a teplé občerstvení. Několik dní tam přespávali 2 potřební občané. Zachránili jsme je před umrznutím.

S odchodem mrazivého počasí, začalo pomalu přicházet jaro a oteplilo se. Nám se v této době podařilo navázat úspěšnou spolupráci s Mateřskou školou Sluníčko ve Školní ulici. Děti z předškolního klubu společně s maminkami a zaměstnankyněmi SAS, dostaly možnost zúčastnit se dopoledních divadelních představení nebo jiných nabízených programů, které školka organizuje pro své děti.

Poslední událostí, o které se chci ve svém sloupku zmínit, je návštěva vrcholného představitele římskokatolické církve – kardinála, emeritního pražského arcibiskupa, Miloslava Vlka v Roudnici n.L. a dokonce přímo v naší charitě. Pan kardinál přijel v neděli 15. dubna na pozvání vedení Města Roudnice n. L. a v odpoledních hodinách zavítal do Domova sv. Josefa, kde diskutoval s obyvateli domu a zajímal se o naši práci. Moc nás těší, že jsme byli poctěni tak vzácnou návštěvou. Škoda, že nás o záměru navštívit charitu, informovali z vedení města, až tak pozdě (v pátek 13. 4.), určitě bychom mu byli předvedli naši chloubu – romský taneční soubor Benga čhaja. Nic se nedá dělat, snad někdy příště.

Věřím, že se pro dívky a chlapce ze souboru i v letošním roce opět najde dostatek příležitostí, kde budou moci předvést své taneční umění. Nejbližší veřejné vystoupení bude během Galerijního dne a noci – v pátek 8. června. Touto cestou vás všechny srdečně zvu na tuto akci.

M. Lysáčková, zástupkyně ředitelky FCH Roudnice n. L.

Masopustní průvod

Na oslavu Masopustu jsme s dětmi již dlouho připravovali. Akci připravovaly roudnické neziskové organizace pracující s dětmi a nás také oslovili s nabídkou k účasti.

V úterý 21. února si děti do klubu donesly kostýmy a postupně se do nich převlékaly. Kdo kostým neměl, si mohl zapůjčit v klubu, tak jak tomu bylo při našem karnevalu.

Mladší slečny měly kostým cigánské vědmy a princezny. Měli jsme i jednoho indiána. Pracovníci nezůstali stranou, také se zapojili do reje karnevalu v zajímavých převlecích.

Když jsme dorazili na určené místo setkání v centru Hlásky, seřadili jsme se do masopustního průvodu k ostatním maskarám a společně jsme vyrazili přes Husovo náměstí k radnici - vyvolat pana starostu Urbana.

Průvod i s panem starostou se následně přesunul na Karlovo náměstí ke kašně, kde hrála kapela a všechny masky dostaly sladké koblížky. Tančilo se, veselilo a nakonec jsme pochovali pana Masopusta a zahájili dobu postní, která potrvá dlouhých 40 dnů - skončí na velikonoce.

Výběr povolání - beseda s paní Leskovou z ÚP

V pondělí 2. dubna 2012 navštívila náš klub paní Lesková z Úřadu práce v Litoměřicích. Povídal dětem, co mají dělat, když ukončí školu, jaké mají práva a povinnosti. Promítla jim i několik instruktážních filmů a vedla s dětmi a mládeží zajímavou diskusi.

Po skončení besedy jsme předali paní Leskové malý dáreček z keramiky. Měla velkou radost, prý to nečekala a keramika se jí moc líbí. Také s námi shlédla videozáznamy tanečního souboru Benga Čhaja a hudebního Tria proměny.

Návštěva keramické dílny paní Jandové

Ve čtvrtek 5. dubna navštívila děvčata ze staršího klubu Ateliér keramiky paní Jandové v Roudnici nad Labem. Paní majitelka nás přivítala a nejdříve nám ukázala svoji prodejnu s keramickými výrobky. Pak nám předvedla, jak se profesionálně pracuje s keramickou hlinou a vyprávěla o procesu výroby.

Do rodinného podniku je zapojena celá rodina a nemají to vůbec lehké. Často je navštěvují kontroloři kvality a pokud např. nevyhovuje výpal hmečku, nebo najdou jiné věci, dostávají finanční pokutu. Kdyby shledali velké nedostatky, mohli uzavřít dokonce celou výrobu a obchod. To však u Jandových nehrozí, jejich keramika je velice kvalitní a vysoce poptávána v celém širokém okolí.

Beseda s paní Racinsky z Úřadu práce

Ve středu 18. dubna k nám přišla na besedu paní Pavla Racinsky - vedoucí pobočky místního Úřadu práce v Roudnici n.L. Vyprávěla nám o tom, co se na úřadě práce dělá, s čím nám mohou jejich pracovníci pomoci. Od nového roku se jejich činnost hodně rozšířila.

Paní Racinsky vše podrobně vysvětlila. S ochotou odpovídala na zvědavé otázky přítomných dětí a mládeže. Po skončení oficiální části si s dětmi povídala o aktivitách v klubu, prohlížela kroniky a časopisy. Na konci jsme jí předali malý keramický dáreček z naší "produkce".

Den matek

Den matek je den, kdy vzdáváme poctu našim matkám. Slaví se v různé dny na mnoha místech po celém světě. V České republice připadá Den matek na druhou květnovou neděli. V tento den dávají děti svým matkám dárky, většinou vlastnoručně vyrobené. Jeho původ je už ve starověkém Řecku, kdy se slavil svátek plodnosti a matek, spojený s uctíváním pohanské bohyně Rhey = Kybelé, matky bohů.

Za zakladatelku Svátku matek je považována metodistka Anna Marie Jarvis. Při druhém výročí smrti své matky, zorganizovala v baptistickém kostele v neděli 12. 5. 1907 setkání místních matek. Rok poté byla požádána, aby toto setkání na druhou květnovou neděli opět zopakovala. Pro velký úspěch se Anna Marie Jarvis začala šíření této myšlenky věnovat naplno, až nakonec kongres USA v roce 1914 prohlásil Den matek národním svátkem. Z USA se svátek začal šířit dále. V Evropě se uchytil po první světové válce. V Československu se Den matek začal slavít v roce 1923. V době komunistické totality byl svátek zatlačen do pozadí oslavami MDŽ. Nyní se již opět slaví veřejně, není ale oficiálním státním svátkem.

Tento den doplňuje Den otců, který oslavuje otce a slaví se vždy třetí nedělí v červnu.

Hádkanky

- Má to klobouček, jednu nožičku, sedí v mechu v lesíčku.....
- Nemá ruce, nemá nohy a přeci vrata otevírá.....
- Stojí krejčí na pasece, tisíc jehel sebou nese.....
- Truhláři mě nejlíp znají, pěkné dřevo ze mě mají.....

Vtip:

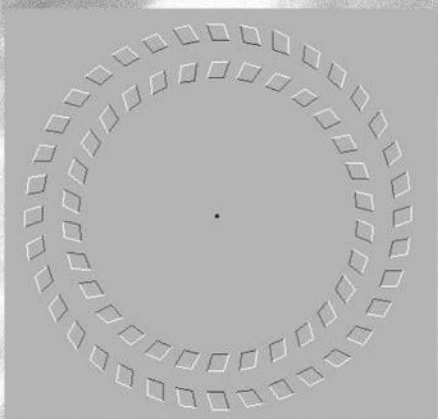
Po jednom velkém výpadku proudu si povídají 2 policajti: „Představ si, seděl jsem 2 hodiny ve výtahu“. „To nic není, já musel stát celou tu dobu na eskalátorech“.

Co pro vás připravujeme v dalším období...

- 23. 5. Den matek v Kavárničce pro seniory
- 31. 5. Mezinárodní festival - Khamoro v Praze - defilé (průvod) městem
- 2. - 3. 6. Víkendový workshop pro starší uživatele - Ekofarma Zababeč Třebušín
- 8. 6. Galerijní den a noc - vystoupení tanečního souboru Benga čhaja a zpěv L. Balážové
- 9. - 20. 7. Příměstský tábor (1. běh 2 týdny)
- 13. - 17. 8. Příměstský tábor (2. běh 1 týden)

Optický klam:

Přibližujte a oddalujte hlavu od černé tečky uprostřed a malé kosočtverečky se rozpohybuji :)

VERNISÁŽ výstavy ROMOVÉ A SINTI

Ve středu 4. dubna 2012 byla v městské knihovně Ervína Špindlera slavnostně zahájena výstava Romové a Sintí. Vernisáž oficiálně zahájil starosta města Roudnice nad Labem V. Urban.

S proslovem vystoupila také poslankyně Spolkového sněmu za SPD Daniela Kolbe z Lipska a a Klaus Fiedler z SPD AG Euroregion Elben - Labe z Pirny.

S realizací výstavy pomohlo Romské kulturní centrum z Brna, dokumentační a kulturní centrum německých Romů a Sintí v Heidelbergu a Romské sdružení Indigo v Děčíně. K vidění je průřez romskou historií, ukázky genocidy za Protektorátu Čech a Moravy a nynější soužití Romů a Sintů v naší společnosti.

Pro návštěvníky byl připraven krátký film, který poukazoval na strašlivé činy, které byly páchány na Romech a Sintech během 2.světové války. Program doplňovaly zpěvem dívky z Tria Proměny a na kytaru je doprovázel p.Mati.

Výstava byla velice zajímavá, poučná a zároveň šokující...

Oslava Dne Romů

Ve středu 11. dubna jsme si s mírným zpožděním připomněli Mezinárodní Den Romů (slavilo se 8. dubna). Oslavu tohoto svátku jsme uspořádali v prostorách nízkoprahového a předškolního klubu v Jungmannově ulici.

Sešlo se celkem 148 osob – dospělých i dětí, převážně uživatelů našich sociálních služeb a jejich rodinných příslušníků. Kromě nich, zde byli přítomni i zaměstnanci FCH, či pozvaní hosté. Program byl velice pestrý a zajímavý. Po úvodních slovech zazněla přednáška mladého romského aktivisty Davida Tišery o historii a tradici Romů v Čechách, lekce romštiny a ochutnávka tradičních romských pokrmů - holubki (zelí plněné mletým masem), halušky se zelím a uzeným, guláš s masem a brambory, marikle (moučné placky) a sladké šinga (závin plněný čokoládou). Celá akce byla proložena vystoupeními tanečního souboru Benga čhaja, romskými písněmi v podání Tria Proměny a romskou hudbou. Celou akci moderovala Pavlína Matiová, naše bývalá uživatelka, nyní studentka Pražské soukromé konzervatoře.

Oslavy jsme připravili v letošním roce již podruhé a opět s velkým úspěchem. V dalším roce bychom v tomto trendu rádi pokračovali. Plánujeme zorganizovat větší akci společně s dalšími spřátelenými organizacemi pracujícími s romskou komunitou.

Oslavy 1. máje v Roudnici nad Labem

V úterý 1. května jsme byli pozváni s tanečním souborem Benga čhaja na oslavy 1. máje – Svátku práce v našem městě. Oslava probíhala v dopoledních hodinách na roudnickém náměstí. Vystoupili jsme společně s mažoretkami a roztleskávačkami z místního Domu dětí a mládeže Trend. Naši tanečníci předvedli 2 romské lidové tance. Počasí nám velice přálo a celá akce se vydařila.

Napadený chlapec z Břeclavi byl údajně zbit kvůli marihuaně

Patnáctiletý chlapec, kterého v půlce dubna v centru Břeclavi napadla trojice mladých útočníků, změnil výpověď. Na začátku totiž tvrdil, že ho napadli Romové, protože jim nedal cigaretu. Teď policistům přiznal jiný motiv. Důvodem mohla být marihuana, kterou údajně sám prodával.

Patnáctiletý Petr, který kvůli tomuto útoku přišel o ledvinu, tvrdil, že ho zastavili tři mladí kluci, kteří ho požádali o cigaretu. Když řekl, že žádnou cigaretu nemá, napadli ho. Na začátku také tvrdil, že útočníci byli Romové. Později si vzpomněl, že je pořádně neviděl a s určitostí může říct, že Rom byl jeden z nich. Nakonec se zdá, že se celá událost stala ještě trochu jinak.

Blízký zdroj vyšetřování uvedl, že důvodem incidentu mohla být marihuana, kterou chlapec údajně prodával. Jeden ze tří mužů nebyl spokojen s její kvalitou a rozhodl se chlapci pomstít. To ale není jediná verze.

Situace v Břeclavi se po tomto útoku značně vyostřila. Mezi místními se zvedla vlna nevole proti tamní romské komunitě, která vyvrcholila protestním pochodem. Městem prošly dva tisíce lidí. Akci organizovala radikální Dělnická mládež. Vedení města lidem slíbilo, že v Břeclavi bude bezpečněji. Radnice má v plánu modernizaci kamerového systému a v ulicích slibuje více městských policistů.

A jak na to reagují místní Romové?

Do kostela Českobratrské církve evangelické přišlo na setkání, které na podporu romské komunity uspořádalo občanské sdružení IQ Roma servis, asi 80 Romů. „Jsme naštvaní, že celá naše komunita má převzít odpovědnost za jednoho grázla, který to udělal. Nechceme, aby nás s tím spojovali. Jsem přesvědčená, že to z místních nikdo nebyl,“ tvrdí Romka Alena Gronzíková, která v Břeclavi pracuje ve sdružení IQ Roma servis a pomáhá Romům ve městě s problémy.

„Všichni z nás teď cítí na ulici nevraživost. Přitom není jasný důkaz, že za útokem na zbitého chlapce opravdu stojí Romové,“ uvedla Renata Poláková, která se setkání zúčastnila.

Chlapec z Břeclavi si útok Romů vymyslel, zranil se sám!

Nakonec je vše úplně jinak. Policie při vyšetřování údajného útoku Romů na chlapce v Břeclavi ve středu oznámila, že z jeho výsledku vyplynulo, že si zranění způsobil sám. Napadení ze strany tří útočníků si vymyslel, protože měl strach z autoritativní matky. Ta je podle vyšetřovatelů z jeho lži nyní zdrcená.

Výpověď Petra Z. se zdála kriminalistům nevěrohodná, proto přistoupili k dalšímu výsledku s pomocí detektoru lži, který odhalil skutečný průběh nešťastné události. „Zranění si způsobil sám, pádem přes zábradlí, kdy na tomto zábradlí předváděl gymnastické prvky v osmém patře bytového domu v Břeclavi. Přepadl o patro níže, kde se zachytil, došlo k nárazu na zábradlí a ke vzniku zranění,“ řekl Luděk Blahák, šéf vyšetřovacího týmu. Svědky chlapcova pádu byli dvě dívky a jeden chlapec. O tom, jak se vše seběhlo, řekli jen jedné další osobě.

Michal David bude chtít dar vrátit.

Zpěvák Michal David mu věnoval jako sponzorský dar na doléčení 100 000 korun. Jak ve středu po zveřejnění informace o chlapcově lži uvedl, peníze bude chtít zpět.

„Peníze zpátky chtít budu, protože v tomto případě nejde o to, o co jít mělo. Nenechám si je ale, půjdou určitě na nějakou dobročinnou věc, ještě se musíme s manželkou rozhodnout na co,“ řekl ČTK David.

Jeho matka se Romům omluvila.

Oksana Zhyvachivská se omluvila prostřednictvím vyjádření pro agenturu ČTK. Dosud nepochopila, proč jí syn neřekl, že se zranil sám. Sto tisíc korun, které věnoval hudebník Michal David na synovu rehabilitaci, matka ráno vrátila i s omluvným dopisem.

Matka Petrovi do poslední chvíle věřila. Z nových informací, které vyvrátily vymyšlenou verzi jejího syna, je podle šéfa vyšetřovacího týmu Luděka Blaháka zdrcená.

Co si o tom myslíte Vy?

Lucie Balážová

Studentka 3. ročníku, Škola EKONOM, o.p.s

Zdroj: idnes.cz, novinky.cz

Poznámka:

Články jsme záměrně ponechali tak, jak šly události chronologicky za sebou.

Obrázek situace si můžete všichni udělat sami.

Ahoj všem,
nadešel čas, kdy vychází další číslo našeho časopisu Sandál a proto, bychom vás chtěli zase seznámit s realizovanými a připravovanými akcemi.

Všem přejeme krásné letní prázdniny, hodně sluníčka, hodně úsměvu na tváři a dětičkám ve škole pěkné vysvědčení.

Zdraví Vás

Michaela Balážová, Lucia Ácsová a Monika Šnajdrová

Maškarní karneval

Ve středu 29. 2. proběhl v prostorách předškolního klubu maškarní karneval. Děti se hned po svém příchodu do klubu začaly pečlivě připravovat a oblékat své kostýmy, masky. Mezi maskami byl statečný rytíř, usměvavý indián, hladový vlk, spravedlivý policista, batman, veselí šašci, ale také princezna, cikánská vědma a jiné. Děti si zatančily a zahrály spoustu her. Moc je to bavilo, navíc když byla za maskaru oblečena i "pani učitelka". Na závěr byly všechny masky oceněny drobným dárkem. Již se těšíme na příští rok a další maškarní ples.

Přednáška psycholožky

Ve středu 29. 2. proběhla v prostorách předškolního klubu přednáška psycholožky PhDr. Ireny Lesové na téma „Výchovné možnosti rodičů ve vztahu k regulačním poruchám dětí“.

Během přednášky maminky s paní psycholožkou probíraly výchovné možnosti u dětí s hyperaktivitou, Aspergerovým syndromem a dalšími poruchami pozornosti. Bylo to moc zajímavé a pro většinu matek určitě velmi přínosné.

Divadelní představení o Broučkovi

V úterý 20. března jsme s dětmi a 2 maminkami navštívili divadelní představení „O broučkovi“, které se konalo v místní Mateřské škole Sluníčko. Představení bylo pro děti velice zajímavé, protože se také mohly částečně zapojit do děje a komunikovat s účinkujícími. Navíc loutky byly velice hezky provedené, což ještě více přispělo k pěknému zážitku.

Velikonoční výstava v knihovně

Ve čtvrtek 22. března 2012 jsme se s dětmi vydali na návštěvu do knihovny, kde probíhala tradiční velikonoční výstava.

K vidění zde byly výrobky s velikonoční tematikou: kraslice zdobené různými technikami, pletené košíčky, zdobené perníčky a výrobky z keramiky.

Děti měly možnost ochutnat tradiční velikonoční pokrmy jako byl beránek, nádivka a další dobroty. Tento stůl byl u dětí nejoblíbenější a vracely se k němu i několikrát.

Do školky za zvířátky

Ve středu 28. března 2012 jsme opět s dětmi navštívili MŠ Sluníčko v Roudnici nad Labem. Tentokrát jsme se přišli podívat na domácí zvířátka, která přivedli na školní zahradu.

Zvířátko, se kterým se zde děti potkaly, byl malý, 3,5 měsíce starý kozlík Budulínek. Děti se s ním mohly vyfotit a pomazlit. Poté si poslechly vyprávění o tom, co kozel jí, na čem spí a další zajímavosti z jeho života.

Korálkové dopoledne pro maminky

Ve čtvrtek 29. března proběhla v prostorách předškolního klubu akce pro maminky - společné dopoledne s výrobou šperků.

Na akci nejdříve byla pouze jedna maminka, ale později se přidaly i další. Dvě maminky jsou obyvatelky AD a jejich děti navštěvují předškolní klub. Vyráběly s pomocí sociální pracovnice náušnice, náramky či korále na krk. Poté se k nám přidaly také jejich malé děti, které chtěly s navlékáním korálků pomoci.

Divadélko ve školce

V úterý 24. dubna jsme se zúčastnili divadelního představení „O Červené Karkulce“ v MŠ Sluníčko. Pět dětí tiše sledovalo pohádku a když bylo potřeba, zapojily se aktivně i do samotného děje. Úplně splynuly s ostatními školkovými dětmi. Odcházely plny dojmů a zážitků.

Nejbližší připravované akce:

1. 6. Oslava Dne dětí
13. 6. Námořnická pohádka v MŠ Sluníčko

Zdravé vaření s maminkami

Procházka do přírody s maminkami a dětmi

Bokhefi - romský chleba se slaninou

200 g slaniny • jedlá soda • 750 g pšeničné polohrubé mouky • sůl • lžička octa • kmín • olej na vymazání pekáče
Postup:

Slaninu nakrájíme na kostičky a osmažíme na pánvi. Tento chleba se nedělá s kváskem. Na to, aby těsto vzešlo, se užije jedlá soda. Těsto tedy připravíme tak, že smícháme mouku, osmaženou slaninu, vodu, sůl, ocet, kmín a sodu. Těsto dobře vypracujeme tak, aby bylo tužší. Necháme odpočinout na teplém místě tak 3/4 hodiny a pak pečeme na olejem vymazaném plechu nebo pekáči v troubě tak, že nejprve necháme péci na asi 250 stupňů 15 minut, pak teplotu snížíme asi na 200 stupňů a dopékáme ještě 3/4 hodiny. Během pečení je dobré potírat chleba slanou vodou.

Tip: Při pečení nechte v troubě nádobku s vodou. Kůrka chleba pak bude krásně měkká.

Romská jídla

Halušky

300g polohrubé mouky • 1 vejce • sůl • zelí (půlka hlávkového nebo 400g kysaného) • 100g špeku (uzené slaniny) • 2 cibule
Postup:

Do mísy dáme mouku, přidáme vajíčko a zředíme vodou. Osolíme. Rozmícháme na řidší těsto, které ale není tekuté. Do kastrolu dáme vařit vodu, když začne vařit, protlačujeme nad kastrollem pomocí haluškovice kousky těsta a necháme je padat do vroucí vody. Vaříme asi 5 minut (halušky vyplavou). Pokud máme hlávkové zelí, nakrájíme ho na kousičky a osmažíme na cibuli. Na jiné pánvi osmahneme kostičky špeku. Pokud máme zelí kysané, pouze si osmahneme kostičky špeku a na této pánvi pak kysané zelí po odlití šťávy prohřejeme.

Varianta: Halušky promícháme se špekem a posypeme strouhanou brynzou.

Varianta 2: Ještě horké halušky promícháme s taveným sýrem. Čím vyšší obsah tuku, tím lépe se rozpustí

Varianta 3: Halušky podáváme s kuřetem na paprice.

Dedele

1/2 kg hladké mouky • 2 dcl vody • sůl • máslo • povidla • moučkový cukr • mák

Postup:

Mouku se solí smícháme s vodou a vypracujeme hladké těsto. Vál posypeme moukou a z těsta vyválíme tenoučkou placku. Uprostřed si naznačíme rýhou polovinu. Pomocí dvou lžiček nabíráme povidla a klademe je v pravidelných rozestupech na jednu polovinu těsta. Jakmile je celá pokladena hromádkami povidel, přeložíme na ni druhou polovinu těsta. Rádýlkem nebo jídelním nožem pak plát rozkrájíme na kousky tak, aby povidla byla uzavřena uprostřed každého kousku.

Taštičky vhadzujeme do vařící vody. Vždy zkontrolujeme, zda jsou okraje k sobě pevně přilepené, aby nám povidla neutekla do hrnce. Uvařené taštičky potřeme máslem, sypeme mákem a moučkovým cukrem.

Národní symboly Romů

Vlajka

Romská vlajka se skládá z modrého pruhu v horní polovině, zeleného pruhu v polovině dolní a z červené čáčky s 16 paprsky umístěné uprostřed. Čakra, která je i na vlajce Indie, odkazuje na indický původ romského národa. Zelený a modrý pruh symbolizují život věčných poutníků po zelené zemi pod blankytnou oblohou. Tato vlajka byla přijata na 1. Mezinárodním sjezdu IRU v Londýně v roce 1971.

Hymna

Všeobecně se za romskou hymnu považuje romská píseň Gejlem, gejlem známá též pod názvy Gelem, Gelem; Djelem, Djelem; Opre Roma; Romale, čavale atd. Za romskou hymnu byla prohlášena v roce 1971 na 1. Mezinárodním sjezdu IRU. Existence romské hymny není mezi Romy v Česku dosud příliš známá. Znájí ji spíše romští aktivisté nebo Romové, kteří se účastní romských kulturních akcí. Na přímý dotaz, jaká píseň je hymnou Romů, se lze setkat s odpovědí, že Romové hymnu nemají, případně s tvrzením, že romskou hymnou je jiná píseň (zřejmě nejčastěji bývá uváděna romská lidová píseň Čhajori romaňi, kterou někteří nazývají hymnou českých Romů).

Romská hymna

Mezinárodní romská hymna Opre Roma (Vzhůru, Romové) vznikla z písně jugoslávských Romů, kterou upravil hudebník Jarko Jovanović v roce 1971. Podle textu písně můžete porovnat, v čem se liší mezinárodní romština od romštiny východoslovenských Romů.

Mezinárodní romština

Gelem gelem lugone dromenca
Maladilem baxtale Rromenca.
A, Rromale, katar tumen aven
E caxrenca, bokhale chavenca?
A, Rromale! A, chavale!

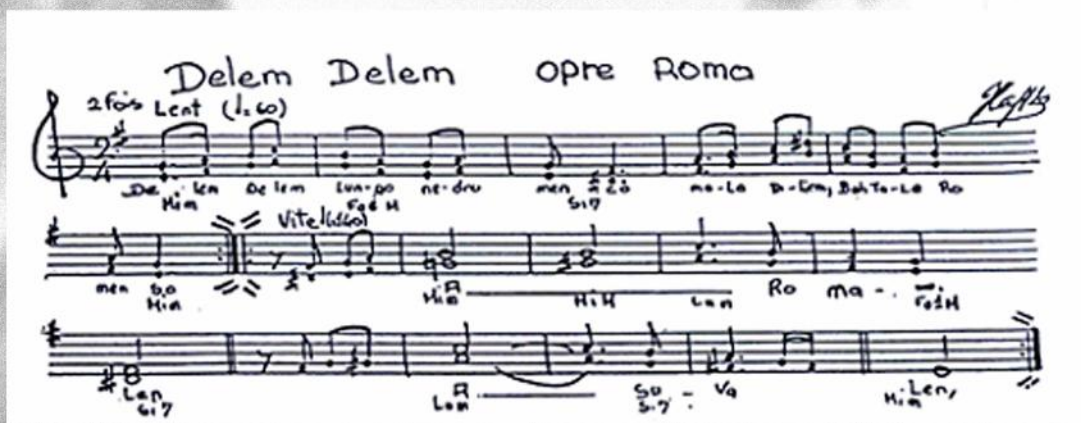
Český překlad

Šel jsem, šel jsem po dalekých cestách,
potkal jsem tam šťastné Romy.
Oj, Romové, odkud přicházíte
se stany a hladovými dětmi?
Oj, Romové, oj chlapci!

Východoslovenská romština

Gejľom gejľom le bare dromenca
Arakľľom man bachtale Romenca.
Jaj, Romale, khatar tumen aven
le cerhenca, bokhale čhavenca?
Jaj Romale! Jaj, čhavale!

Původní notový zápis romské hymny z roku 1971

Romské tradice

Křest – kirvipen

Kirvipen neboli křest se koná vždy v kostele. Ke křtu byla potřeba kmotry nebo kmotra, kteří měli velice důležitou funkci. Romové si brali za druhé kmotry často gádže – sedláky z vesnic, protože to byla jakási záruka, že rodina neumře hladu, pokud se dostane do nesnází. Kmotr nebo kmotra dávali svému kmotřenci "křižmo" – předmět, který si kmotřenec uchovává po celý život. Dostával je k významnému dni, např. když šel poprvé do školy nebo když měl kulaté narozeniny. Kmotrovstvím se upevňovaly vztahy mezi rodinami. Při křtu dítě dostávalo jméno, obvykle po svém kmotrovi, jednom z rodičů nebo jiném příbuzném, toto jméno bylo však pouze "úřední", fungovalo ve styku s neromskou společností a dítě ho častokrát ani nezná. Dále Romové věří, že když není dítě pokřtěné, chce je vyměnit bosorka (čarodějnice) za ošklivé a zlé bosorče. Tak se stane členem rodiny a duchové už nad ním nemají moc, teprve po křtu je zcela v bezpečí. Za svoji rodinu Romové na rozdíl od majority, nepovažují rodinu nukleární, ale rodinu širokou, velkorodinu, která často žije pohromadě, nebo je alespoň spolu ve velmi častém kontaktu.

Romština a její pravidla

Romština, ať už jde o kterýkoli z jejích dialektů, se řadí mezi indoevropské jazyky do skupiny jazyků indických (společně například s hindštinou či bengálštinou). Příbuznost indoevropských jazyků prozrazuje podobnost některých výrazů, například pro bratr - anglicky brother, staroindické bhrátr, romské phral.

Romština však není zdaleka jednotným jazykem - díky územním přesunům jednotlivých romských skupin existuje několik hlavních dialektů romského jazyků, ale i přesto se Romové z různých částí světa mohou spolu domluvit.

Slova původní jsou stará slova indického původu a slova dávno přejatá (z íránských jazyků, z arménštiny a některé i z řečtiny), tedy ze zemí, kterými prošly všechny skupiny Romů na cestě z Indie do Evropy. Tato část slovní zásoby je velmi jednotná a v současném jazyce stále přetrvává a objevuje se ve všech romských dialektech.

Na území bývalé československé federace, jsou třemi nejrozšířenějšími dialekty: dialekt slovenský, maďarský a olašský. Slovenským dialektem přitom hovoří přibližně 80 procent Romů, maďarským 10 procent, stejně jako olašským. Romové, hovořící olašským dialektem, mohou nejnázve komunikovat s Romy na celém světě.

Pravidla pravopisu romštiny, kterou hovoří Romové na českém území, napsaly spolu s romsko-českým a česko-romským slovníkem Milena Hübschmanová, Hana Šebková a Anna Žigová.

Výslovnost romštiny je fonetická, tedy víceméně shodná s pravopisem. Češi proto mohou psaný text číst stejně, jako by byl psán česky. Transkripce jiných dialektů většinou odpovídá výslovnosti oficiálního jazyka na daném území. Například slovo manuš (muž) se v romských textech publikovaných v angličtině přepisuje jako manoush nebo manush.

Narozdíl od češtiny má romština aspirované hlásky, tj. hlásky vyslovované s lehkým přidechem. Romština aspiruje čtyři hlásky: kh, ph, th a čh. Aspirace je významotvorná a její opomenutí či špatné vyslovení proto může vést k nedorozumění. Například sloveso perel znamená padat, zatímco pherel čerpat.

V romštině se poměrně často objevuje pro češtinu neobvyklá souhláska dž, která se vyslovuje jako ve slově džbán. Romština používá i měkké l, vyslovované stejně jako ve slovenštině. Romština má stejně jako čeština měkké souhlásky, které se označují háčkem všude, neboť například e dila (podlaha) se vyslovuje tvrdě jako edyla zatímco s háčkem měkce o dīves (den) jako odives.

Romština má na rozdíl od češtiny osm slovních druhů (jedním z nich je člen) i osm pádů a navíc i pád nepřímý. Sedm pádů je více či méně shodných s českými pády a pádem navíc je ablativ. Romština má u sklonných slovních druhů rod mužský a ženský a číslo jednotné a množné.

Podstatná jména se skloňují podle toho, zda se jedná o jména původní či přejatá. Podstatná i přídavná jména se v romštině velmi často zdrobňují koncovou -oro, -ori.

e daj - matka - e dajori - maminka
o čhavo - chlapec - o čhavoro - chlapeček
kalo - černý - kaloro - černoučký

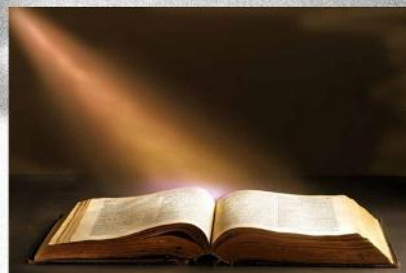
Infinitiv uvozuje částice te (te kerel - dělat) a zápor částice na v oznamovacím způsobu (nakerav - nedělám, kerav - dělám) a částicí ma v rozkazovacím způsobu (ma ker - nedělej!). Slovesa se časují obměnami koncovek připojených ke slovesnému kmeni.

Nepravidelné sloveso být:

me som- já jsem amen sam- my jsme
tu sal- ty jsi, tumen san- vy jste
jov hin- on je, jon hine- oni, ony jsou
joj hiñi- ona je

Ukázka skloňování - sloveso dělat - te kerel:

me keravamen keras
tu keres tumen keren
jov, joj kerel jon keren

Sloveso mít tak jak je v češtině neexistuje - vlastnictví se vyjadřuje slovesnou vazbou podobně jako v ruštině.

Hin tut čhave?

Máš děti? (jsou u tebe děti?)

Man hin romňi the pandž čhave.

Mám ženu a pět dětí. (U mne je žena a pět dětí).

Přídavná jména a příslovce se stupňují podobně jako v češtině: ve druhém stupni přidáním koncovky a ve třetím ještě přidáním předpony

baro - velký

bareder - větší

jekhbareder - největší

Vykání a tykání se přizpůsobuje českému okolí: zatímco mnozí Romové ještě donedávna používali 3. osobu množného čísla, pokud mluvili o vážené osobě či zesnulém a děti svým rodičům a prarodičům vykali, v řadě měst tento zvyk zanikl a vykání a tykání se vyskytuje podobně jako v češtině.

Více se o romštině můžete dočíst v časopise **Amaro gendalos a Romano džaniben**.

Některá romská slova a slovní spojení

e daj- matka
o dad- otec
e čhaj- dívka (romská)
e rakľi- dívka (neromská)
o čhavo- chlapec (romský)
o rakľo- chlapec (neromský)
lačho, lačhi- dobrý, dobrá
šukar- hezký, hezká
dilinó, diliňi- hloupý, hloupá
cikno, cikňi- malý, malá
baro, bari- velký, velká
mišto- dobře
Lačho džives- Dobrý den
Sar sal?- Jak se máš?
Khatar sal?- Odkud jsi?
Kaj džas, more?- Kam jdeš, člověče?
Džav khere- Jdu domů.
So keras?- Co děláš?
So tute?- Co je ti?
Šun! Šunen!- Poslouchej! Poslouchejte!
Dikh! Dikhen!- Podívej! Podívejte!
Beš tele!- Posad se!
Hin tut love?- Máš peníze?
Nane man love.- Nemám peníze.
Keci ori?- Kolik je hodin?
Miri pheň hiňi šukar.- Moje sestra je hezká.
Miro dad hin phuro- Můj otec je starý.
Miri daj hiňi nasvaľi- Moje matka je nemocná.
jehk- jedna
duj- dva
trin- tři
štar- čtyři
pandž- pět

České a slovenské romské osobnosti:

Atanázia - řádová sestra Řádu sv. Bazila Velikého, Věra Bílá - zpěvačka, David Dudáš - první pravoslavný kněz romského původu, Vojtěch Fabián - hudebník, Jozef Fečo - hudebník, Ondřej Giňa ml. - pracovník České televize, Antonín Gondolán - hudebník, skladatel a zpěvák, Monika Horáková - Mihaličková - poslankyně, Jan Josef Horváth - fotograf, Jana Horváthová - etnografka a muzeoložka, Iveta Kováčová - hlasatelka České televize, zpěvačka, Jožka Kubík - hudebník, Elena Lacková - spisovatelka, Margita Lakatošová - sociální kurátorka, Ctibor Nečas - historik, Vlado Oláh - básník, Vojtěch Vagai - jáhen a kaplan římskokatolické církve, Ivan Veselý - romský aktivista

je první GLBT romský aktivista v České republice. Kromě toho je romistou, pedagogem, hercem a režisérem. Podílí se na přípravách mezinárodního romského festivalu Khamoro. Je tvůrcem romského zpravodajství Hiri. V současné době se kvůli pracovním povinnostem často vyskytuje v zahraničí. Od dob svých studií na střední škole cítil potřebu přednášet o Romech. Nestačí se divit, jaké všemožné předsudky jsou v majoritní společnosti zakořeněny.

Davide, chodíš hodně po přednáškách, co přednášíš a kde?

"Přednáším především na školách, protože si myslím, že je důležité vzdělávat v této problematice zejména mladé lidi. Ale potom chodím také tam, kdo si mě různě objedná, kdo mě zná, komu se líbí to, jak přednáším, protože ne každému se zavdčím."

Když přednášíš na těch školách, stalo se Ti, že Tě třeba nějakým způsobem osočili?

"Určitě, to jsem jednou přednášel v Plzni na škole, která je vyhlášená tím, že tam chodí hodně neonacistů a jejich sympatizantů a tam mě osočili, několikrát, třeba, že Romové kradou nebo přímo že já kradu. Když jsme mluvili o dávkách, tak říkali, že beru dávky taky, když jsme mluvili o těch krádežích, tak mi řekli, že jsem také určitě někdy něco ukradl, a to je potom složité, to je potom ani nemůžete přesvědčovat, protože nikdo s vámi není celý život, aby mohl říct, že nekradu a aby ti to každý věřil."

Cítil jsi třeba někdy nenávist k těm lidem?

"Ne, vůbec. To je hloupost cítit nenávist k někomu, kdo vám jen něco řekne, to je hloupé, proto já chci, aby mi lidé na přednáškách říkali, na co se opravdu chtějí zeptat, kdy já jim můžu říct, že tomu tak opravdu není."

Neuráží Tě to?

"Ze začátku mě to uráželo, ale teď jsem si už nějak zvykl. Já vím, co dělám a nemusím nikomu skládat účty."

Jaký máš pocit z těch přednášek?

"Já mám popravdě řečeno radši, když jsou ty přednášky trochu provokující, protože pak tě to tak jako nakopne, pak ty argumenty už jdou samy, takže mám rád přednášky, kde jsou právě takoví, v uvozovkách provokatéři."

Já osobně Tě znám jako člověka mnoha profesí, jak se považuješ Ty?

"Já se cítím být novinářem, protože spolupracuji s Českou televizí a dělám pro romskou televizi, dále jsem zjistil, že mě baví režírování. Založil jsem romskou autorskou divadelní skupinu a šlape nám to skvěle."

Co do budoucna plánuješ?

"Plánuji divadelní představení s naší skupinou ARA ART po Evropě. Také chci založit nějakou skupinu mladých vzdělaných Romů, abychom pohnuli se zdejšími ledy :-)

Děkuji Ti za rozhovor a přeji Ti, ať se Ti v životě všechno vydaří dle Tvých představ.

Pavlína Matiová

Lehká

Tuhle křížovku zvládne vyluštit každý šikula!
Jsi také šikula?

TAJENKA: Lesní zvíře.....

1. Kdo v pohádce chtěl sníst Karkulku??
2. Čím se řeže dřevo??
3. Které zvíře si nosí svůj domeček??
4. Dopravní prostředek bez motoru??
5. Druh lodě, která používá uhlí a motor??

.. a tuhle zvládne už jen
opravdový borec!

Hádanky:

Čtyři rohy, žádné nohy, chaloupkou to pohne. Co je to?

Neustále to mění tvar, ale přesto je to stále kulaté. Co to je?

Má to klobouček,
jednu nožičku,
pěkně si sedí,
v mechu v lesíčku.

Kolik udělá vrabec kroku za 100 roků???

Všechny barvy duhy mají jejich tuhy.

Má to rohy žádné nohy co je to???

Odpovědi: šnek, měsíc, hříbek, žádný, pastelky, polštář

😊	RUSKÁ ŘEKA	KILOMETR	INCHERCE VETČEHO	ČERNÝ JEDOVATÝ PAVOUK	😊	NOČNÍ ZÁBAVNÝ PODNIK	ANGL. KDYZ	HLASITĚ UPLIJETI	BAKTERIE	ZKRATKA VELKÉ BRITÁNIE	FR. HEREC (1908-82, JACQUES)	😊	BABIČKA SVATÉHO VÁCLAVA	NÁDOBKA NA INKOUST
NÁDOBKA U STUDNY					CHEMICKÝ PRVEK							KÓD SRÍ LANKY		
ŘÍMSKÝCH 2495					SVĚTADÍL PÍSMENO RECKÉ ABECEDY							KÓD SRÍ LANKY		
😊	DEPA	BALKON SHORA KRYTÝ	ŽLOTOHŘÍVÉ BARVIVO	SPZ OLOMOUCE			INIC. ZPĚVÁKA KRYLA			ČESKÝ ARCHITEKT				
TAJENKA3						SUDOKUPYTIK	POLNÍ MÍRA			PLANETKA				
ZHRUOCENÍ							UKAZOVACÍ ZÁJMENO			NÁZEV HLÁSKY	ZKRATKA LIMITY			
							ČÁST BŘECLAVI				OBR			
DESETINNÝ LOGARITMUS				TAJENKA1	JEDNOTKA INFORMACE							POPĚVEK		
												NENASYTNĚ		
ZN. STŘÍBRA			JEDNA JE SKAL TROSEK PŘENOSNÝ SPORÁK					INTERNET ON LINE	ZVŘĚ SPORTOVEC					
									BRÁVA					
ZÁZRAKY				SHRNOUT ČESANIM	ŘÍMSKÝMI ČÍSLOVICEMI 504					ZN. KRYPTONU			ZASEVAT	JMÉNO PROZAÍKA PAVLA
IRSKÝ BÁŠNÍK (1865-1939) NC LIT (1923)					PONOR					PROVAZ SE SMYČKOU				
😊	ŽOLD	TAJENKA2	ASLJSKÝ STÁT		DOMÁCKÝ ALENA	KOVOVÝ PRVEK				OVINOUT				
										ČÁST MOLEKULY				
ŘÍMSKÝCH 1051				NÁZEV NOSOVKY			PAPÍR K POKRYVÁNÍ STĚN	DOMÁČÍ ŠELMA						
				ITALSKÝ ANO			BAKTERIE DROŽDICE				ITAL. ŘEKA	OZNAČENÍ LETADLA ETIOPIE	SPZ ROKYCAN	CIZÍ MUŽSKÉ JMÉNO
ZA CO				EGYPT. BŮH SLUNCE			ZVOLTAŘSKÝ METR							
ŠPADOVÁ KARTA			SCHRÁNKY NA MRTVOLY						DŘUH JEVŠTNÉHO PŘEDSTAVENÍ					
SNÍŽENÝ TON			NOSIČ (ANATOM.)						ČÁST PRAHY					

MISS KLUBU 2012

kandidátka č. 3

Jméno: Zlatka

Věk: 9

Zájmy: tanec, kreslení

Čím chci být: pečovatelkou

Jméno: Mája

Věk: 7

Zájmy: tanec, móda, kluci

Čím chci být: tanečnicí

